

Побережна Н. О.

кандидат педагогічних наук, доцент
*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ*

ТВОРЧО-ПОШУКОВИЙ АСПЕКТ ПРЕДМЕТНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВОЗНАВЦІВ

Творчо-пошуковий аспект предметної підготовки майбутніх правознавців дозволяє аналізувати процес національного й міжнародного державотворення засобом характеристики складних соціально-економічних, політичних і духовних процесів. Виконання навчальних проектів під час вивчення юриспруденції і суміжних дисциплін актуалізується також сучасною тенденцією пов'язувати юридичну освіту не лише з виконанням службового обов'язку, але і бути творцем національного державного будівництва.

Питання проектування юридичної діяльності, творчо-пошукової її реалізації на етапі предметної юридичної і варіативної соціально-гуманітарної підготовки досліджували В. Андросюк, О. Бандурко, А. Волков, А. Лігоцький.

Організація творчо-пошукової діяльності майбутніх правознавців конституюється на таких рівнях реалізації наукового модулю змістової підготовки майбутніх правознавців, як: загальнонауковий (відтворює філософсько-світоглядні підходи до юридичної діяльності майбутнього спеціаліста); спеціально-науковий рівень (передбачає висвітлення проблеми зняття суперечливостей між соціальною потребою в перетворювальній юридичній активності правознавця й можливостями реалізації його творчого потенціалу); фахово орієнтований рівень (формування цілісної картини створення нового у подальшій юридичній діяльності).

Організація творчо-пошукової діяльності майбутніх юристів передбачає постановку навчальної задачі, яка стосується розв'язання актуальних проблем, які стосуються міжнародного права, специфіки імплантації чинних механізмів, що стосуються забезпечення прав й обов'язків громадянина держави, фізичної / юридичної особистості.

Навчальний проект у процесі фундаментальної підготовки майбутніх правознавців розроблюється відповідно до рівня когнітивної компетенції, що корелює з рівнем теоретичних знань, умінь та навичок їхнього застосування у процесі розв'язання фахово орієнтованих задач, творчим мисленням, навичками самоосвіти (поглиблення своєї предметної компетентності; аналіз ситуацій / подій з позиції законодавства; простеження динаміки змін юридичної позиції, яка стосується прав і обов'язків людини у міжнародному просторі). Орієнтація на юридичну діяльність спонукає майбутніх правоохоронців у процесі роботи з навчальними проектами оброблювати й аналітично інтерпретувати інформаційні дані, набуті у змісті фахової підготовки (юридична інформація як змістовний складник навчання), з

актуальними (юридична діяльність із засвоєння отриманої інформації) і перспективними (використання юридичної інформації задля оптимальної реалізації юридичної діяльності).

Предметна система для майбутнього правознавця визначає зміст теоретичного і практико-орієнтованого навчання, де кожен навчальний курс передбачає оволодіння теоретичними і методологічними засадами юридичної галузі. Згідно з опитуваннями майбутніх правознавців переважає позиція про те, що не всі навчальні курси (як спеціальні, так і ті, що складають зміст соціально-гуманітарної підготовки – «Філософія права», «Логіка», «Культурологія», «Етика», «Релігієзнавство») у змісті предметно-наукової підготовки, матимуть практичну реалізацію в подальшій юридичній діяльності. Відповідно, практична значущість предметно-орієнтованого навчального курсу проєктивно до майбутньої юридичної діяльності активізує творчу активність правознавців.

У процесі роботи над навчальними проєктами організація творчо-пошукової діяльності (Фаренік, 2000; Шейко, 2008) майбутніх правознавців передбачає: 1) зорієнтованість змісту навчального проєктного завдання на майбутню юридичну діяльність; 2) формулювання проєктних питань, розв'язання яких дозволяє окреслити актуальне поле досліджень, що стосуються юридичної галузі, розширюють уявлення про сутнісні характеристики юридичної діяльності, у подальшому сприятимуть плануванню цієї діяльності відповідно до чинного законодавства; 3) розроблення плану взаємодії учасників проєкту, партнерська взаємодія студентів і викладача.

Розроблення навчальних проєктів конститується на основі когнітивної стратегії (урахування власне юридичної підготовки майбутніх правознавців і даних, які характеризують розумову діяльність у процесі розв'язання практичних завдань, пов'язаних із фаховою підготовкою). Творчо-пошукова діяльність на основі когнітивно-діяльнісного підходу передбачає вироблення умінь майбутніх правознавців виконувати когнітивні (розумові операції):

- порівняння (зміщення) – проєкт «Механізми гарантії й захисту прав й обов'язків людини і громадянина в Україні в порівнянні зі світовою практикою»; (вибір країни за вибором);
- аналіз (уявне розчленування цілісної структури об'єкта на елементи; синтез (уявне поєднання елементів в цілісну структуру) – проєкт «Інформаційні права людини. Досвід в Україні в порівнянні з міжнародним досвідом»; (вибір країни за вибором);
- абстракція й узагальнення – проєкт «Сутність Концепції прав людини і громадянина в сучасних теоріях демократії»; «Поняття Конституціоналізму як гарантія забезпечення прав і свобод громадянина України».
- конкретизація (ілюстрація з опорою на факти, перерахування конкретних об'єктів, які входять до певної сукупності, роз'яснення загальних положень через конкретні форми вияву загального) – проєкт

«Поняття інтелектуальної власності», «Кримінально-процесуальний кодекс України: злочини проти особистості».

У процесі виконання навчальних проектів творчо-пошукова діяльність майбутніх правознавців передбачає реалізацію дослідницької функції (Бюлер, 1993; Фаренік, 2000; March, 1989), яка передбачає: володіння методологією наукової творчості стосовно юриспруденції; уміння спостерігати, аналізувати, оцінювати і прогнозувати результати юридичної діяльності; інтеріоризацію цінності творчого дослідницького пошуку як внутрішньої потреби в дослідницькій діяльності в юридичних галузях, визначаючи вагоме місце в правочинній діяльності.

Під час організації творчо-пошукової діяльності майбутніх правознавців нами було встановлено, що високий рівень виконання навчальних проектів корелює з рівнем соціального інтелекту, який засвідчує сформованість комунікативної креативності.

Виходячи з позиції науковців про те, що креативність розглядається в галузі спілкування, а також в межах поєднання комунікативних і творчих здатностей особистості (Давидов, 1981; Шейко, 2008), поняття комунікативної креативності, яка має реалізацію у процесі роботи над проектами, репрезентації, а також подальшого здійснення юридичної діяльності, пов'язуємо розглядуване поняття з властивостями правознавця, що уможливають знаходження нестандартних рішень ситуацій, сприяють актуалізації й подальшому впровадженню оригінальних ідей і способів професійного спілкування, вибору доцільної лінії поведінки майбутнього правознавця, розв'язання проблемних ситуацій, які мають місце в юридичній діяльності; у груповій і між груповій взаємодії, управлінні і керівництві, коли етапом активності є впровадження власних ідей щодо шляхів розв'язання поставленої проблеми.

Доведено також вплив креативності на розвиток соціальних рис майбутніх правознавців, які працювали з навчальними проектами: налагодження соціальних контактів, моделювання способів спілкування, спрямованих на розуміння індивідуальності особистості.

Література

1. Бюлер К. Теория языка. Репрезентативная функция языка / [пер. с нем. О.С. Филоненко; общ.ред. и коммент. Т.В.Булыгиной]. Москва: Прогресс, Универс, 1993. 502 с.
2. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. Москва: Педагогика, 1981.423 с.
3. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 340 с.
4. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник; 6-те вид., стер. Київ: Знання, 2008. 310 с.
5. March J., Olsen J. Rediscovering Institutions. The Organizational Basis of Politics. New York; London: The Free Press. 1989. 118 p.